

Πρὸς Γαλάτας

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ **1**
χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ **2**
πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας: ¹ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ **3**
πατρός, καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν **4**
ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ² ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος ³ αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ
τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν: ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. **5**
Ἀμήν.

Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως ⁴ μετατίθεσθε ⁵ ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι **6**
χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον: ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ **7**
ταράσσοντες ⁶ ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι ⁷ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. **8**

¹ Γαλατία, ας, ἡ, Galatia. ² ἐξαίρω, take out, deliver. ³ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ⁴ ταχέως, quickly, soon. ⁵ μετατίθημι, transfer, change. ⁶ ταράσσω, trouble, agitate. ⁷ μεταστρέφω, change, turn (about).

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζεται ὑμῖν παρ' ὃ
 εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα¹ ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν,² καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, ⁹
 εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα¹ ἔστω. Ἄρτι γὰρ ¹⁰
 ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; Ἡ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν;³ Εἰ γὰρ ἔτι
 ἀνθρώποις ἡρέσκον,³ χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

Γνωρίζω⁴ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ¹¹
 ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε ¹²
 ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως⁵ Ἰησοῦ χριστοῦ. Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ¹³
 ἀναστροφὴν⁶ ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ,⁷ ὅτι καθ' ὑπερβολὴν⁸ ἐδίωκον τὴν
 ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν⁹ αὐτήν: καὶ προέκοπτον¹⁰ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ⁷ ¹⁴
 ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας¹¹ ἐν τῷ γένει¹² μου, περισσοτέρως¹³ ζηλωτῆς¹⁴
 ὑπάρχων τῶν πατρικῶν¹⁵ μου παραδόσεων.¹⁶ Ὅτε δὲ εὐδόκησεν¹⁷ ὁ θεὸς ὁ ¹⁵

¹ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ² προλέγω, say beforehand, forewarn. ³ ἀρέσκω, please, serve. ⁴ γνωρίζω, make known, declare. ⁵ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁶ ἀναστροφή, ἡς, ἡ, conduct, behavior. ⁷ Ἰουδαϊσμός, οὗ, ὁ, Judaism, Jewish religion. ⁸ ὑπερβολή, ἡς, ἡ, excess, superiority. ⁹ πορθέω, destroy, lay waste. ¹⁰ προκόπτω, proceed, advance. ¹¹ συνηλικιώτης, ου, ὁ, contemporary, one of the same age. ¹² γένος, ους, τό, race, kind. ¹³ περισσῶς, abundantly, exceedingly. ¹⁴ ζηλωτής, οὗ, ὁ, Zealot, zealot. ¹⁵ πατρικός, ancestral, paternal. ¹⁶ παράδοσις, εως, ἡ, tradition, instruction. ¹⁷ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with.

ἀφορίσας¹ με ἐκ κοιλίας² μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, 16
ἀποκαλύψαι³ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν,
εὐθέως οὐ προσανεθέμην⁴ σαρκὶ καὶ αἵματι: οὐδὲ ἀνῆλθον⁵ εἰς Ἱεροσόλυμα 17
πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν,⁶ καὶ πάλιν
ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.⁷

Ἐπειτα⁸ μετὰ ἑτὴ τρία ἀνῆλθον⁵ εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι⁹ Πέτρον, καὶ 18
ἐπέμεινα¹⁰ πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.¹¹ Ἅτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ 19
εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. Ἄ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον 20
τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.¹² Ἐπειτα⁸ ἦλθον εἰς τὰ κλίματα¹³ τῆς Συρίας¹⁴ καὶ 21
τῆς Κιλικίας.¹⁵ Ἦμην δὲ ἀγνοούμενος¹⁶ τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς 22
Ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ: μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ, 23
νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει.¹⁷ Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν. 24

¹ ἀφορίζω, separate, set apart. ² κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ³ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ⁴ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ⁵ ἀνέρχομαι, go up, come up. ⁶ Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ⁷ Δαμασκός, οὔ, ἡ, Damascus. ⁸ ἔπειτα, then, after this. ⁹ ἱστορέω, visit, get acquainted with. ¹⁰ ἐπιμένω, continue, remain. ¹¹ δεκαπέντε, fifteen, 15. ¹² ψεύδομαι, lie. ¹³ κλίμα, τος, τό, region, territory. ¹⁴ Συρία, ας, ἡ, Syria. ¹⁵ Κιλικία, ας, ἡ, Cilicia. ¹⁶ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁷ πορθέω, destroy, lay waste.

Ἔπειτα¹ διὰ δεκατεσσάρων² ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβαν,³ **2**
 συμπαλαβῶν⁴ καὶ Τίτον·⁵ ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν,⁶ καὶ ἀνεθέμην⁷ **2**
 αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν,
 μήπως⁸ εἰς κενὸν⁹ τρέχω¹⁰ ἢ ἔδραμον.¹¹ Ἄλλ' οὐδὲ Τίτος⁵ ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλληνας¹² **3**
 ὦν, ἠναγκάσθη¹³ περιτμηθῆναι·¹⁴ διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους¹⁵ ψευδαδέλφους,¹⁶ **4**
 οἵτινες παρεισῆλθον¹⁷ κατασκοπεῖσαι¹⁸ τὴν ἐλευθερίαν¹⁹ ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν
 χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται·²⁰ οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν²¹ τῇ **5**
 ὑποταγῇ,²² ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ²³ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν **6**
 δοκούντων εἶναι τι – ὅποιοι²⁴ ποτε ἦσαν οὐδὲν μοι διαφέρει·²⁵ πρόσωπον θεοῦ
 ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει – ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο·²⁶ ἀλλὰ **7**
 τοῦναντίον,²⁷ ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας,²⁸ καθὼς
 Πέτρος τῆς περιτομῆς – ὁ γὰρ ἐνεργήσας²⁹ Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν³⁰ τῆς **8**

¹ ἔπειτα, then, after this. ² δεκατέσσαρες, fourteen, 14. ³ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ⁴ συμπαλαμβάνω, take along with. ⁵ Τίτος, ου, ὁ, Titus. ⁶ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁷ ἀνατίθηναι, set forth, declare. ⁸ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ⁹ κενός, empty, vain. ¹⁰ τρέχω, I run. ¹¹ τρέχω, run, exercise myself. ¹² Ἕλληνας, ἡνος, ὁ, Greek, Hellene. ¹³ ἀναγκάζω, force, compel. ¹⁴ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ¹⁵ παρείσακτος, secretly brought in. ¹⁶ ψευδάδελφος, ου, ὁ, false brother. ¹⁷ παρeisέρχομαι, slip in, come in. ¹⁸ κατασκοπεύω, spy out, lie in wait for. ¹⁹ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²⁰ καταδουλόω, enslave. ²¹ εἴκω, yield, give way. ²² ὑποταγή, ἡς, ἡ, subjection, obedience. ²³ διαμένω, remain, continue. ²⁴ ὅποιος, what sort of, what kind of. ²⁵ διαφέρω, differ, carry through. ²⁶ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ²⁷ τοῦναντίον, on the contrary. ²⁸ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²⁹ ἐνεργέω, work, effect. ³⁰ ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission.

περιτομῆς, ἐνήργησεν¹ καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη – καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν ⁹
δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς² καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι³ εἶναι,
δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ⁴ κοινωνίας,⁵ ἵνα ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ
εἰς τὴν περιτομήν: μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν,⁶ ὃ καὶ ἐσπούδασα⁷ ¹⁰
αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν,⁸ κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην,⁹ ὅτι ¹¹
κατεγνωσμένος¹⁰ ἦν. Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν ¹²
συνήσθιεν:¹¹ ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν¹² καὶ ἀφώριζεν¹³ ἐαυτόν, φοβούμενος
τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ συννυπεκρίθησαν¹⁴ αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε ¹³
καὶ Βαρνάβας⁴ συναπήχθη¹⁵ αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.¹⁶ Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ¹⁴
ὀρθοποδοῦσιν¹⁷ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν
πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς¹⁸ ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς,¹⁹ τί τὰ

¹ ἐνεργέω, work, effect. ² Κηφᾶς, ἁ, ὁ, Cephas. ³ στῦλος, ου, ὁ, pillar. ⁴ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ⁵ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ⁶ μνημονεύω, remember, make mention of. ⁷ σπουδάζω, hasten, be eager. ⁸ Ἀντιόχεια, ας, ἡ, Antioch. ⁹ ἀνθίστημι, resist, oppose. ¹⁰ καταγινώσκω, condemn, blame. ¹¹ συνεσθίω, eat with. ¹² ὑποστέλλω, draw back, withdraw. ¹³ ἀφωρίζω, separate, set apart. ¹⁴ συννυποκρίνομαι, join in hypocrisy, dissemble with. ¹⁵ συναπάγω, lead away with, condescend to. ¹⁶ ὑπόκρισις, εως, ἡ, hypocrisy. ¹⁷ ὀρθοποδέω, walk straight, act rightly. ¹⁸ ἐθνικῶς, as a Gentile. ¹⁹ Ἰουδαϊκῶς, in a Jewish manner.

ἔθνη ἀναγκάζεις¹ Ἰουδαῖζειν;² Ἡμεῖς φύσει³ Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν 15
ἀμαρτωλοί, εἰδότες ὅτι οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ 16
πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα
δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου: διότι⁴ οὐ
δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. Εἰ δέ, ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν 17
χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοί, ἄρα⁵ χριστὸς ἀμαρτίας διάκονος; Μὴ
γένοιτο. Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα,⁶ ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην⁷ ἑμαυτὸν 18
συνίστημι.⁸ Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. Χριστῷ 19
συνεσταύρωμαι:⁹ ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δέ ἐν ἐμοὶ χριστός: ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί,
ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν
ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἠθετῶ¹⁰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ: εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα 21
χριστὸς δωρεὰν¹¹ ἀπέθανεν.

¹ ἀναγκάζω, force, compel. ² Ἰουδαῖζω, live in a Jewish fashion. ³ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ⁴ διότι, because, on this account. ⁵ ἄρα, so? (introduces a question). ⁶ καταλύω, destroy, lodge. ⁷ παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ⁸ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁹ συσταυρόω, crucify together with. ¹⁰ ἠθετέω, reject, annul. ¹¹ δωρεάν, without cost, without cause.

¹Ω ἄνόητοι ²Γαλάται, ³τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν ⁴τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, οἷς κατ' **3**
ὄφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη ⁵ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος; Τοῦτο μόνον **2**
θέλω μαθεῖν ⁶ἄφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς ⁷
πίστεως; Οὕτως ἄνόητοί ²ἐστε; Ἐναρξάμενοι ⁸πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε ⁹ **3**
; Τοσαῦτα ¹⁰ἐπάθετε εἰκῇ; ¹¹Εἶγε ¹²καὶ εἰκῇ. ¹¹Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ¹³ὑμῖν τὸ **4**
πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν ¹⁴δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς ⁷πίστεως; **6**
Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. **7**
Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. Προϊδοῦσα ¹⁵δὲ ἡ **8**
γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο ¹⁶τῷ Ἀβραάμ
ὅτι Ἐνευλογηθήσονται ¹⁷ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως **9**
εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ **10**
κατάραν ¹⁸εἰσὶν: γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος ¹⁹πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ²⁰ἐν πᾶσιν

¹Ω, Oh! omega. ²ἄνόητος, foolish, thoughtless. ³Γαλάτης, ου, ό, Galatian. ⁴βασκαίνω, bewitch, give the evil eye to. ⁵προγράφω, write before, write previously. ⁶μανθάνω, learn, ascertain. ⁷ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ⁸ἐνάρχομαι, begin. ⁹ἐπιτελέω, complete, perform. ¹⁰τοσοῦτος, so great, so much. ¹¹εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹²εἶγε, if indeed, seeing that. ¹³ἐπιχορηγέω, supply, provide. ¹⁴ἐνεργέω, work, effect. ¹⁵προοράω, see before, foresee. ¹⁶προευαγγελίζομαι, proclaim good news in advance. ¹⁷ἐνευλογέω, bless. ¹⁸κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ¹⁹ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ²⁰ἐμμένω, persevere, remain (in).

τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ 11
οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον·¹ ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· ὁ δὲ 12
νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς.
Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν² ἐκ τῆς κατάρας³ τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν 13
κατάρα·³ γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος⁴ πᾶς ὁ κρεμάμενος⁵ ἐπὶ ξύλου·⁶ ἵνα εἰς 14
τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία⁷ τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν
τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως⁸ ἀνθρώπου κεκυρωμένην⁹ διαθήκην οὐδεὶς 15
ἀθετεῖ¹⁰ ἢ ἐπιδιατάσσεται.¹¹ Τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ 16
σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ'
ένος, Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστιν χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην 17
προκεκυρωμένην¹² ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια¹³ καὶ

¹ δῆλος, clear, evident. ² ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ³ κατάρα, ας, ή, curse, cursing. ⁴ ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ⁵ κρεμάννυμι, hang, hang up. ⁶ ξύλον, ου, τό, wood, tree. ⁷ εὐλογία, ας, ή, blessing, adulation.

⁸ ὅμως, yet, nevertheless. ⁹ κυρόω, confirm, ratify. ¹⁰ ἀθετέω, reject, annul. ¹¹ ἐπιδιατάσσομαι, add a condition, provision. ¹² προκυρόω, ratify in advance, establish before. ¹³ τετρακόσιοι, four hundred, 400.

τριάκοντα¹ γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ,² εἰς τὸ καταργῆσαι³ τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ 18
 γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία,⁴ οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας: τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι'
 ἐπαγγελίας κεχάρισται⁵ ὁ θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων⁶ χάριν⁷ 19
 προσετέθη,⁸ ἄχρι οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται,⁹ διαταγείς¹⁰ δι' ἀγγέλων ἐν
 χειρὶ μεσίτου.¹¹ Ὁ δὲ μεσίτης¹¹ ἐνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. Ὁ οὖν νόμος 20
 κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος
 ζωοποιῆσαι,¹² ὄντως¹³ ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν¹⁴ ἡ 22
 γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ
 δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα,¹⁵ συγκεκλεισμένοι¹⁴ εἰς 23
 τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.¹⁶ Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς¹⁷ ἡμῶν 24
 γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, 25

¹ τριάκοντα, thirty, 30. ² ἀκυρώω, revoke, invalidate. ³ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁴ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ⁵ χαρίζομαι, give freely, forgive. ⁶ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁷ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ⁸ προστίθημι, add, add to. ⁹ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁰ διατάσσω, command, give orders to. ¹¹ μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ¹² ζωοποιέω, make alive, make to live. ¹³ ὄντως, really, indeed. ¹⁴ συγκλείω, shut, enclose. ¹⁵ φρουρέω, guard, protect. ¹⁶ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹⁷ παιδαγωγός, οὔ, ὁ, tutor, guardian.

οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν¹ ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστεως ἐν 26
 χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς χριστὸν ἐβαπτίσθητε, χριστὸν ἐνεδύσασθε.² Οὐκ 27
 ἐνὶ³ Ἰουδαίος οὐδὲ Ἕλληνας,⁴ οὐκ ἐνὶ³ δούλος οὐδὲ ἐλεύθερος,⁵ οὐκ ἐνὶ³ ἄρσεν⁶ καὶ
 θῆλυ:⁷ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ 29
 Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.⁸

Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος⁸ νήπιός⁹ ἐστίν, οὐδὲν διαφέρει¹⁰ δούλου, 4
 κύριος πάντων ὦν: ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους¹¹ ἐστὶν καὶ οἰκονόμους,¹² ἄχρι τῆς 2
 προθεσμίας¹³ τοῦ πατρὸς. Οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἤμεν νήπιοι,⁹ ὑπὸ τὰ στοιχεῖα¹⁴ 3
 τοῦ κόσμου ἤμεν δεδουλωμένοι:¹⁵ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα¹⁶ τοῦ χρόνου, 4
 ἐξαπέστειλεν¹⁷ ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ
 νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ,¹⁸ ἵνα τὴν υἰοθεσίαν¹⁹ ἀπολάβωμεν.²⁰ Ὅτι 5

¹ παιδαγωγός, οὗ, ὁ, tutor, guardian. ² ἐνδύω, put on, clothe. ³ ἐνὶ, there is in, is present. ⁴ Ἕλληνας, ἡνός, ὁ, Greek, Hellene. ⁵ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁶ ἄρσεν, male. ⁷ θῆλυς, female, woman. ⁸ κληρονόμος, οὗ, ὁ, heir, inheritor. ⁹ νήπιος, infant, child. ¹⁰ διαφέρω, differ, carry through. ¹¹ ἐπίτροπος, οὗ, ὁ, guardian, steward. ¹² οἰκονόμος, οὗ, ὁ, manager, steward. ¹³ προθεσμία, ας, ἡ, appointed day, set time. ¹⁴ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ¹⁵ δουλόω, enslave, bring under subjection. ¹⁶ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁷ ἐξαποστέλλω, send forth. ¹⁸ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ¹⁹ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ²⁰ ἀπολαμβάνω, receive from, get back.

δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν¹ ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας
 ὑμῶν, κρᾶζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. Ὡστε οὐκέτι εἶ δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ 7
 κληρονόμος² θεοῦ διὰ χριστοῦ.

Ἀλλὰ τότε μέν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε³ τοῖς μὴ φύσει⁴ οὖσιν θεοῖς· νῦν δέ, 8
 γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ
 ἀσθενῆ⁵ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,⁶ οἷς πάλιν ἄνωθεν⁷ δουλεύειν³ θέλετε; Ἡμέρας 10
 παρατηρεῖσθε,⁸ καὶ μῆνας,⁹ καὶ καιρούς, καὶ ἐνιαυτούς.¹⁰ Φοβοῦμαι ὑμᾶς, 11
 μήπως¹¹ εἰκῇ¹² κεκοπίακα¹³ εἰς ὑμᾶς.

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι¹⁴ ὑμῶν. Οὐδέν με ἡδίκησατε: 12
 οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν¹⁶ τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον.¹⁷ 13
 Καὶ τὸν πειρασμόν¹⁸ μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε¹⁹ οὐδὲ

¹ ἐξαποστέλλω, send forth. ² κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ³ δουλεύω, serve, am a slave. ⁴ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ⁵ ἀσθενής, weak, infirm. ⁶ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ⁷ ἄνωθεν, from above, again. ⁸ παρατηρέω, watch closely, observe scrupulously. ⁹ μῆν, ὁ, month, certainly. ¹⁰ ἐνιαυτός, οὔ, ὁ, year. ¹¹ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹² εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹³ κοπιᾶω, toil, labor. ¹⁴ δέομαι, ask, request. ¹⁵ ἀδικέω, do wrong, harm. ¹⁶ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹⁷ πρότερον, formerly, before. ¹⁸ πειρασμός, οὔ, ὁ, temptation, trial. ¹⁹ ἐξουθενέω, despise, ignore.

ἐξεπτύσατε,¹ ἀλλ' ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. Τίς οὖν ἦν 15
 ὁ μακαρισμὸς² ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς
 ὑμῶν ἐξορύξαντες³ ἂν ἐδώκατέ μοι. Ὡστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων⁴ ὑμῖν 16
 ; Ζηλοῦσιν⁵ ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλείσαι⁶ ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς 17
 ζηλοῦτε.⁵ Καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι⁵ ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ 18
 παρεῖναι⁷ με πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία⁸ μου, οὓς πάλιν ὠδίνω,⁹ ἄχρι οὗ μορφωθῇ¹⁰ 19
 χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἤθελον δὲ παρεῖναι⁷ πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι¹¹ τὴν φωνήν 20
 μου, ὅτι ἀποροῦμαι¹² ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; Γέγραπται γάρ, 21
 ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν: ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης,¹³ καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.¹⁴
 Ἄλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης¹³ κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας¹⁴ 23
 διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἄτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα:¹⁵ αὗται γάρ εἰσιν δύο 24

¹ ἐκπτύω, disdain, loathe. ² μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ³ ἐξορύσσω, dig out, dig through. ⁴ ἀληθεύω, speak the truth, say. ⁵ ζηλόω, be zealous, am jealous. ⁶ ἐκκλείω, shut out, exclude. ⁷ παρίμι, be present, have arrived. ⁸ τεκνίον, ου, τό, little child. ⁹ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ¹⁰ μορφώω, form, shape. ¹¹ ἀλλάσσω, change, alter. ¹² ἀπορέω, be at a loss, be perplexed. ¹³ παιδίσκη, ης, ἡ, maid, female servant. ¹⁴ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹⁵ ἀλληγορέω, speak allegorically.

διαθῆται: μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν¹ γεννώσα, ἣτις ἐστὶν Ἄγαρ.² Τὸ 25
γὰρ Ἄγαρ² Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ,³ συστοιχεῖ⁴ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ,
δουλεύει⁵ δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω⁶ Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα⁷ ἐστίν, 26
ἣτις ἐστὶν μήτηρ πάντων ἡμῶν: γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι,⁸ στείρα,⁹ ἢ οὐ 27
τίκτουσα:¹⁰ ῥῆξον¹¹ καὶ βόησον,¹² ἢ οὐκ ὠδίνουσα:¹³ ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς
ἐρήμου μάλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, 28
ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. Ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γενηθεὶς ἐδίωκεν τὸν 29
κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην¹⁴ 30
καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ¹⁵ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης¹⁴ μετὰ τοῦ
υἱοῦ τῆς ἐλευθέρης.⁷ Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης¹⁴ τέκνα, ἀλλὰ τῆς 31
ἐλευθέρης.⁷

¹ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ² Ἀγάρ, ἡ, Hagar. ³ Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ⁴ συστοιχεῖω, correspond to. ⁵ δουλεύω, serve, am a slave. ⁶ ἄνω, up, above. ⁷ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁸ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ⁹ στείρος, barren. ¹⁰ τίκτω, give birth to, bear. ¹¹ ῥήγνυμι, break apart, throw down. ¹² βοάω, cry aloud, shout. ¹³ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ¹⁴ παιδίσκη, ης, ἡ, maid, female servant. ¹⁵ κληρονομέω, inherit, obtain.

Τῇ ἐλευθερίᾳ¹ οὓν ἡ χριστὸς ἡμᾶς ἡλευθέρωσεν,² στήκετε,³ καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ⁴ 5
 δουλείας⁵ ἐνέχεσθε.⁶

Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε,⁷ χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν 2
 ὠφελήσει.⁸ Μαρτύρομαι⁹ δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ,⁷ ὅτι 3
 ὀφειλέτης¹⁰ ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. Κατηργήθητε¹¹ ἀπὸ τοῦ χριστοῦ, 4
 οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε: τῆς χάριτος ἐξεπέσατε.¹² Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ 5
 πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.¹³ Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε 6
 περιτομή τι ἰσχύει,¹⁴ οὔτε ἀκροβυστία,¹⁵ ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.¹⁶ 7
 Ἐτρέχετε¹⁷ καλῶς: τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν¹⁸ τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; Ἡ πεισμονή¹⁹ 8
 οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη²⁰ ὅλον τὸ φύραμα²¹ ζυμοί.²² Ἐγὼ 9
 πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε:²³ ὁ δὲ ταρασσών²⁴ ὑμᾶς

¹ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ³στήκω, stand, stand fast. ⁴ζυγός, οὐ, ὁ, yoke, heavy burden. ⁵δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁶ἐνέχω, have a grudge against, be subject to. ⁷περιτέμνω, circumcize, circumcise. ⁸ὠφελέω, profit, help. ⁹μαρτύρομαι, affirm, testify. ¹⁰ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ¹¹καταργέω, make ineffective, abolish. ¹²ἐκπίπτω, fall away, fall out. ¹³ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹⁴ἰσχύω, be strong, able. ¹⁵ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁶ἐνεργέω, work, effect. ¹⁷τρέχω, run, exercise myself. ¹⁸ἐγκόπτω, impede, detain. ¹⁹πεισμονή, ἡς, ἡ, persuasion, conviction. ²⁰ζύμη, ης, ἡ, leaven, ferment. ²¹φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ²²ζυμός, leaven, ferment. ²³φρονέω, think, judge. ²⁴ταράσσω, trouble, agitate.

βαστάσει¹ τὸ κρίμα,² ὅστις ἂν ᾔ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί³ 11
ἔτι διώκομαι; Ἄρα κατήργηται⁴ τὸ σκάνδαλον⁵ τοῦ σταυροῦ.⁶ Ὅφελον⁷ καὶ 12
ἀποκόψονται⁸ οἱ ἀναστατούντες⁹ ὑμᾶς.

Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ¹⁰ ἐκλήθητε, ἀδελφοί: μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν¹¹ εἰς 13
ἀφορμὴν¹² τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε¹³ ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς 14
νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον¹⁴ σου ὡς ἐαυτόν. 15
Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε¹⁵ καὶ κατεσθίετε,¹⁶ βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων
ἀναλωθῇτε.¹⁷

Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.¹⁸ Ἡ γὰρ 16
σὰρξ ἐπιθυμεῖ¹⁹ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός: ταῦτα δὲ
ἀντίκειται²⁰ ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἂν θέλητε, ταῦτα ποιῇτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, 18

¹ βαστάζω, bear, carry. ² κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ³ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁴ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁵ σταυρός, οὔ, ό, cross. ⁶ ὄφελον, would that (used to express a fruitless wish) ⁷ ἀποκόπτω, cut off, smite. ⁸ ἀναστατόω, stir up, disturb. ⁹ ἐλευθερία, ας, ή, liberty, freedom. ¹⁰ ἀφορμή, ης, ή, occasion, opportunity. ¹¹ δουλεύω, serve, am a slave. ¹² πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹³ δάκνω, bite, backbite. ¹⁴ κατεσθίω, eat up, devour. ¹⁵ ἀναλίσκω, destroy, consume. ¹⁶ τελέω, finish, fulfill. ¹⁷ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹⁸ ἀντίκειμαι, lie opposite, i.e. oppose.

οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. Φανερά¹ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν μοιχεία, ¹⁹
 πορνεία,³ ἀκαθαρσία,⁴ ἀσέλγεια,⁵ εἰδωλολατρεία,⁶ φαρμακεία,⁷ ἔχθραι,⁸ ἔρις,⁹ ²⁰
 ζῆλοι,¹⁰ θυμοί,¹¹ ἐριθείαι,¹² διχοστασίαι,¹³ αἵρέσεις,¹⁴ φθόνοι,¹⁵ φόνοι,¹⁶ μέθαι,¹⁷ ²¹
 κῶμοι,¹⁸ καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω¹⁹ ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον,¹⁹ ὅτι οἱ τὰ
 τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.²⁰ Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ ²²
 πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία,²¹ χρηστότης,²² ἀγαθωσύνη,
 πίστις, πραότης,²⁴ ἐγκράτεια:²⁵ κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. Οἱ δὲ τοῦ ²³
 χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν²⁶ καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.²⁷ Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι,²⁸ ²⁵
 ἀλλήλους προκαλούμενοι,²⁹ ἀλλήλοις φθονοῦντες.³⁰

¹ φανερός, manifest, apparent. ² μοιχεία, ας, ἡ, adultery. ³ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ⁴ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ⁵ ἀσέλγεια, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ⁶ εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ⁷ φαρμακεία, ας, ἡ, sorcery, magic. ⁸ ἔχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ⁹ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹⁰ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹¹ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ¹² ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ¹³ διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ¹⁴ αἵρεσις, εως, ἡ, choice, faction. ¹⁵ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ¹⁶ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ¹⁷ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ¹⁸ κῶμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ¹⁹ προλέγω, say beforehand, forewarn. ²⁰ κληρονομέω, inherit, obtain. ²¹ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ²² χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ²³ ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ²⁴ πραύτης, mildness, gentleness. ²⁵ ἐγκράτεια, ας, ἡ, mastery, self-control. ²⁶ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ²⁷ στοιχέω, walk orderly, follow. ²⁸ κενόδοξος, vainglorious. ²⁹ προκαλέομαι, provoke, challenge. ³⁰ φθονέω, envy, be jealous.

Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ¹ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι,² ὑμεῖς οἱ **6**
 πνευματικοὶ³ καταρτίζετε⁴ τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος,⁵ σκοπῶν⁶
 σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. Ἀλλήλων τὰ βάρη⁷ βαστάζετε,⁸ καὶ οὕτως **2**
 ἀναπληρώσατε⁹ τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὦν, **3**
 ἑαυτὸν φρεναπατᾷ:¹⁰ τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμάζέτω¹¹ ἕκαστος, καὶ τότε εἰς **4**
 ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα¹² ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον **5**
 φορτίον¹³ βαστάσει.⁸

Κοινωνεῖτω¹⁴ δὲ ὁ κατηχούμενος¹⁵ τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι¹⁵ ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. **6**
 Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται:¹⁶ ὃ γὰρ ἐὰν σπείρη ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ
 θερίσει.¹⁷ Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει¹⁷ φθοράν: **8**
 ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει¹⁷ ζωὴν αἰώνιον. Τὸ δὲ **9**
 καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν:¹⁹ καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν,¹⁷ μὴ ἐκλυόμενοι.²⁰

¹ προλαμβάνω, take beforehand, take before. ² παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ³ πνευματικός, spiritual. ⁴ καταρτίζω, mend, fit. ⁵ πραΰτης, mildness, gentleness. ⁶ σκοπέω, look at, contemplate. ⁷ βάρος, ους, τό, burden, weight. ⁸ βαστάζω, bear, carry. ⁹ ἀναπληρόω, fill up, fulfill. ¹⁰ φρεναπατάω, deceive, deceive the mind. ¹¹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹² καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ¹³ φορτίον, ου, τό, burden, load. ¹⁴ κοινωνέω, have a share of, share. ¹⁵ κατηχέω, teach by word of mouth. ¹⁶ μυκτηρίζω, turn up the nose at, mock. ¹⁷ θερίζω, reap, gather. ¹⁸ φθορά, ἄς, ἡ, destruction, corruption. ¹⁹ ἐκκακέω, am faint, am weary. ²⁰ ἐκλύω, am unstrung, become weak.

Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα¹ δὲ 10
πρὸς τοὺς οἰκείους² τῆς πίστεως.

Ἴδετε πηλίκους³ ὑμῖν γράμμασιν⁴ ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν 11
εὐπροσωπῆσαι⁵ ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν⁶ ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,⁷ μόνον ἵνα
μὴ τῷ σταυρῷ⁸ τοῦ χριστοῦ διώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτετμημένοι⁷ αὐτοὶ 13
νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,⁷ ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ⁹
σαρκὶ καυχῶνται. Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ⁸ τοῦ 14
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ: δι' οὗ ἔμοι κόσμος ἐσταύρωται, καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. 15
Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει,¹⁰ οὔτε ἀκροβυστία,¹¹ ἀλλὰ καινὴ
κτίσις.¹² Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι¹³ τούτῳ στοιχήσουσιν,¹⁴ εἰρήνην ἐπ' αὐτούς, καὶ 16
ἔλεος,¹⁵ καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

¹ μάλιστα, especially, most of all. ² οἰκεῖος, ου, ὁ, household, members of the household. ³ πηλίκος, how large, how great. ⁴ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ⁵ εὐπροσωπέω, make a good showing. ⁶ ἀναγκάζω, force, compel. ⁷ περιτέμνω, circumcise, circumcise. ⁸ σταυρός, ου, ὁ, cross. ⁹ ὑμέτερος, your. ¹⁰ ἰσχύω, be strong, able. ¹¹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹² κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹³ κανὼν, ὄνος, ὁ, rule, standard. ¹⁴ στοιχέω, walk orderly, follow. ¹⁵ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy.

Τοῦ λοιποῦ, κόπους¹ μοι μηδεὶς παρεχέτω·² ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα³ τοῦ κυρίου 17

Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.⁴

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. 18

Ἀμήν.

¹ κόπος, ου, ό, labor, trouble. ² παρέχω, offer, afford. ³ στίγμα, τος, τό, mark, brand. ⁴ βαστάζω, bear, carry.